Transkulturní ošetřovatelství

PhDr. Natália Beharková, Ph.D.

MIKTO031p
Transkulturní ošetřovatelství - přednáška

- Kolokvium (účast ve výuce, diskuse) – 2 kr.

Osnova přednášky

- Multi/transkulturní historický kontext v ČR
- Péče o P/K v transkulturním pojetí
- Specifika komunikace
- Vybrané etnické, národnostní a náboženské skupiny – základní charakteristika a specifika péče ve zdravotnictví

Doporučená literatura

- IVANOVÁ, Kateřina, Lenka ŠPIRUDOVÁ a Jana KUTNOHORSKÁ. *Multikulturní ošetřovatelství 1*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 248 s. ISBN 8024712121.
- RYŠLINKOVÁ, Markéta. *Česká sestra v arabském světě : multikulturní ošetřovatelství v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 123 s. ISBN 9788024728568.
- HÁJEK, Marcel a Charif BAHBOUH. *Muslimský pacient : principy diagnostiky, terapie a komunikace : manuál o zásadách medicínského přístupu pro české či slovenské lékaře a zdravotníky praktikující v zemích islámu*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2016. 199 stran. ISBN 9788024756318.
- ŠPIRUDOVÁ, Lenka. *Multikulturní ošetřovatelství 2*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. 248 s. ISBN 802471213X.
- KUTNOHORSKÁ, Jana. *Multikulturní ošetřovatelství pro praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. 160 s. ISBN 9788024744131.

- Multikulturní

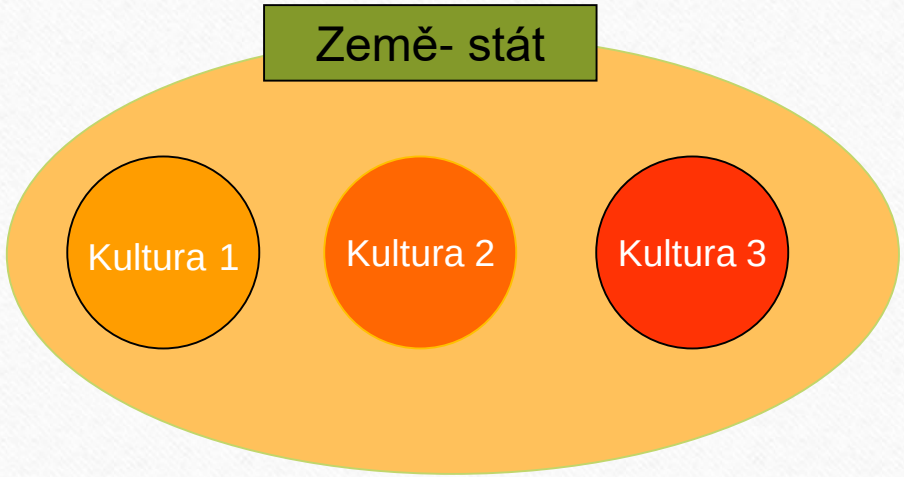

Zobrazení pojmu „multikulturalismus“

(Domening, 2001, Legeewie, 1991)

- Transkulturní

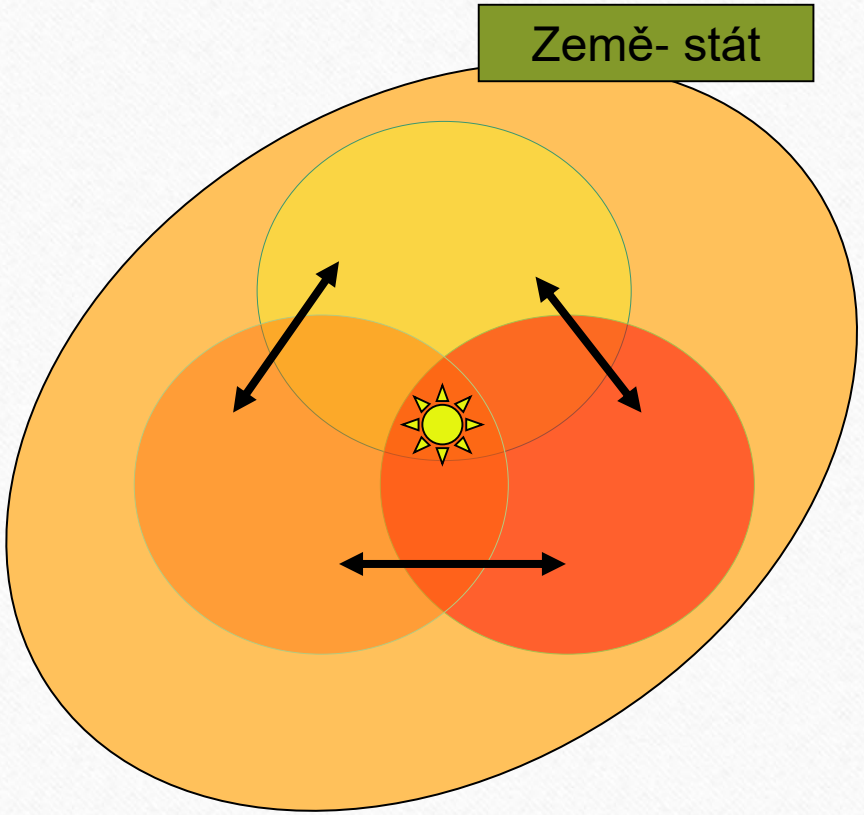

Fáze kulturního šoku

- termín pro popsání pocitů dezorientace a stresu, jež prožívají lidé vstupující do neznámého kulturního prostředí
- je způsoben nečekanými nebo překvapujícími zjištěními, která jsou vyvolána kontaktem s cizí a neznámou kulturou

- *Fascinace* – novou kulturou a novými lidmi.
- *Krize* – vznikající problémy se stupňují, život v jiné kultuře se stává být složitý.
- *Poznání* – učení se komunikace a poznávání pravidel nové kultury.
- *Přizpůsobení se* – člověk se opět těší z nové kultury a váží si ji

Kultura a její význam

- nezbytná součást lidského života
- souhrn názorů, přesvědčení a praktik, kt. šíří sami lidi a kt. přecházejí z jedné generace na druhou.

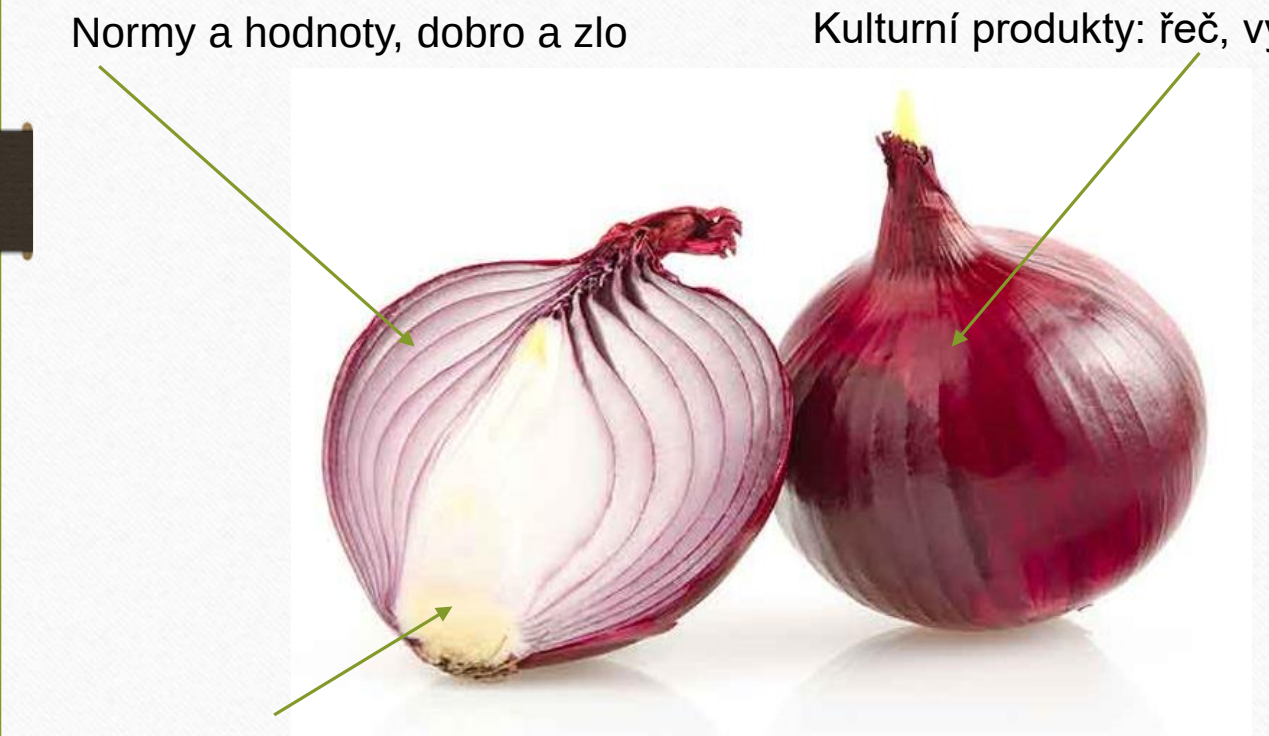

Antropologické dělení:
Materiální - objekty (oblečení, umění, religiozní předměty) a způsoby jejich použití
Nemateriální - (duchovní)- souhrn přesvědčení, zvyk, jazyk…

Stereotyp

- neměnný soubor představ o člověku nebo skupině lidí, který významně ovlivňuje vnímání, hodnocení i postoje vůči nim.
- špatné V nedostat. info

- všichni účetní jsou nudní a právníci jsou podvodníci
- úředníci jsou neochotní
- peníze jsou zlé
- Japonské automobily jsou nejkvalitnější
- Židé jsou nejvíce mazaní
- Briti, Francouzi …

Jak se zbavit stereotypů?

- změna obvyklého pohledu na svět
- odmítnutí urychleného soudu
- zamyslet se: Je to vskutku pravda?
- udělat si vlastních názorů

Stereotyp padoucha
https://cs.wikipedia.org/wiki/Stereotyp

https://cs.womanuntamed.com/what-is-a-stereotype-the-most-common-stereotypes-of-modern-society/

STEREOTYPICAL AMERICANS
HATERS GONNA HATE!

RUSSIAN VODKA
VectorStock®
VectorStock.com/7527945

Předsudek

- zakořeněný úsudek/názor, kt. není založen na spolehlivém poznání, ale na pouhém mínění či předpokladu, obvykle vychází z neoprávněného zobecnění nebo jiného zjednodušení zkušenosti;
- znamená smýšlet o ostatních špatně bez náležitého opodstatnění;
- předpojatost/názorová strnulost, kt. je charakteristická emočně nabitým a kriticky nezhodnoceným úsudkem a následně plynoucího postoje jedince či skupin. Z hlediska zaměření lze předsudky dělit na pro a proti;
- postoje a názory, kt. si osvojujeme nenápadně pod vlivem okolí V převzato od „autority“

Předsudek

Pozitivní

- Lepší charakter mají osoby s vyšší inteligencí
- Lidé s vráskami kolem očí jsou veselé povahy

Negativní

- Ženy neumí zaparkovat
- Ženy mají nižší inteligenci než muži.
- Muži nejsou schopni dělat dvě věci naráz.

- **Xenofobie** vzrůstá, když se sociální skupina ocitá v sociální, ekonom. či politické krizi
- **Rasismus -** teorie a ideologie hierarchizující sociální skupiny podle rasového klíče

Zelená kniha https://www.youtube.com/watch?v=pT8762YCLFI

Skrytá čísla https://www.youtube.com/watch?v=94er7ptt-cg

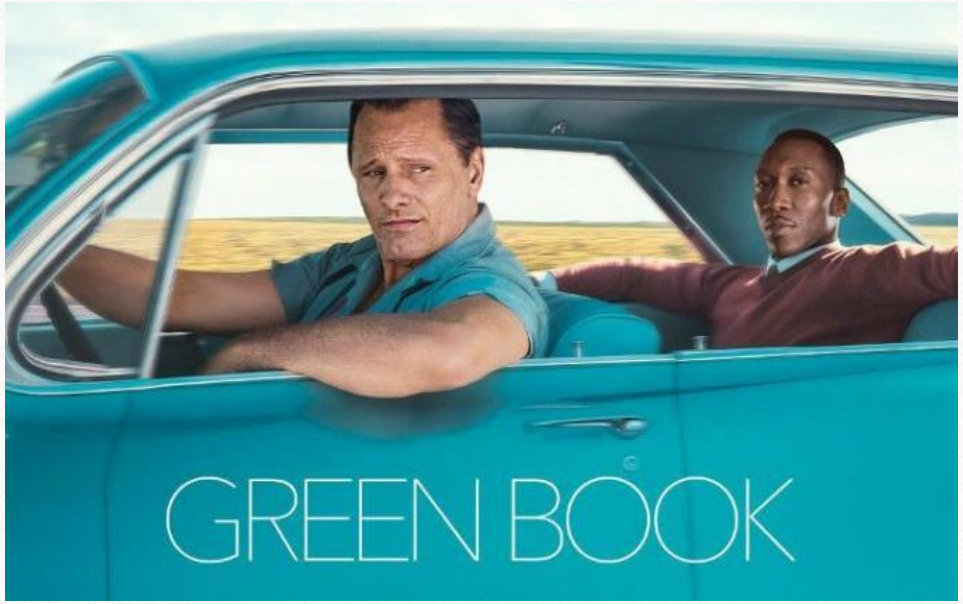

- **Diskriminace** - (lat. *discriminare* = *rozlišovat*) termín označující nějaké rozlišování, nejčastěji používáno v negativním významu rozlišování lidí na základě příslušnosti k nějaké obecné skupině bez ohledu na schopnosti konkrétního jedince (diskriminaci na základě rasy, náboženského přesvědčení, politického přesvědčení, pohlaví, věku…)

Migrace

Legální
Nelegální

- „Migrace je definována jako přesun jednotlivců i skupin v prostoru.“ (MV ČR, Terminologický slovník)
- má přímý dopad na demografický vývin, socio-ekonomické, ale i kulturní změny obyvatel jednotlivých zemí.
- Negativa - z hlediska bezpečnosti;
- Pozitiva - mohou řešit situaci dané společnosti (např. uplatnění se na trhu práce v chybějících oblastech, ovlivnění nepříznivé demografické situace aj.)

Uprchlík

- je osoba, kt. „**SE NACHÁZÍ MIMO SVOU VLAST A MÁ OPRÁVNĚNÉ OBAVY PŘED PRONÁSLEDOVÁNÍM Z DŮVODŮ**
- RASOVÝCH,
- NÁBOŽENSKÝCH,
- nebo NÁRODNOSTNÍCH,
- nebo Z DŮVODŮ PŘÍSLUŠNOSTI K URČITÝM SPOLEČENSKÝM VRSTVÁM,
- nebo I ZASTÁVÁNÍ URČITÝCH POLITICKÝCH NÁZORŮ, JE NESCHOPNA PŘIJMOUT,
- nebo VZHLEDEM KE SHORA UVEDENÝM OBAVÁM, ODMÍTÁ OCHRANU SVÉ VLASTI...“

Cizinec

Dle ustanovení zákona (§1, zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR):

- cizincem se rozumí **fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.**

- Jinak řečeno - za cizince jsou v České republice považovány osoby s jiným než českým státním občanstvím, osoby bez státního občanství a rovněž osoby s více občanstvími, z nichž žádné není státním občanstvím ČR.

Národnostní a etnické menšiny v ČR

zákon č. 273/2001 Sb. O právech příslušníků národnostních menšin
§ 2

NÁRODNOSTNÍ MENŠINA

je společenství občanů ČR žijících na území současné České republiky, kteří **se odlišují** od ostatních občanů zpravidla **společným etnickým původem, jazykem, kulturou, tradicemi,** tvoří **početní menšinu obyvatelstva** a zároveň **projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury** a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky vytvořilo.

Příslušníkem národnostní menšiny je **občan ČR**, který se **hlásí k jiné než české společnosti** a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.

Základní charakteristiky národnostní menšiny:

- Skupina občanů ČR
- Od majoritní skupiny se odlišují původem, počtem, kulturou, jazykem, tradicemi
- Spojuje je úsilí o zachování a rozvoj svébytnosti menšiny
- Menšina má historickou souvislost s ČR

Zákon č. 273/2001 Sb. O právech příslušníků národnostních menšin § 2

Na území ČR žijí tyto národnostní menšiny:

- ukrajinská, slovenská, německá, maďarská, polská, rakouská, romská, bulharská, chorvatská, rusínská, řecká

- Etnické a národnostní skupiny - vietnamská, rumunská

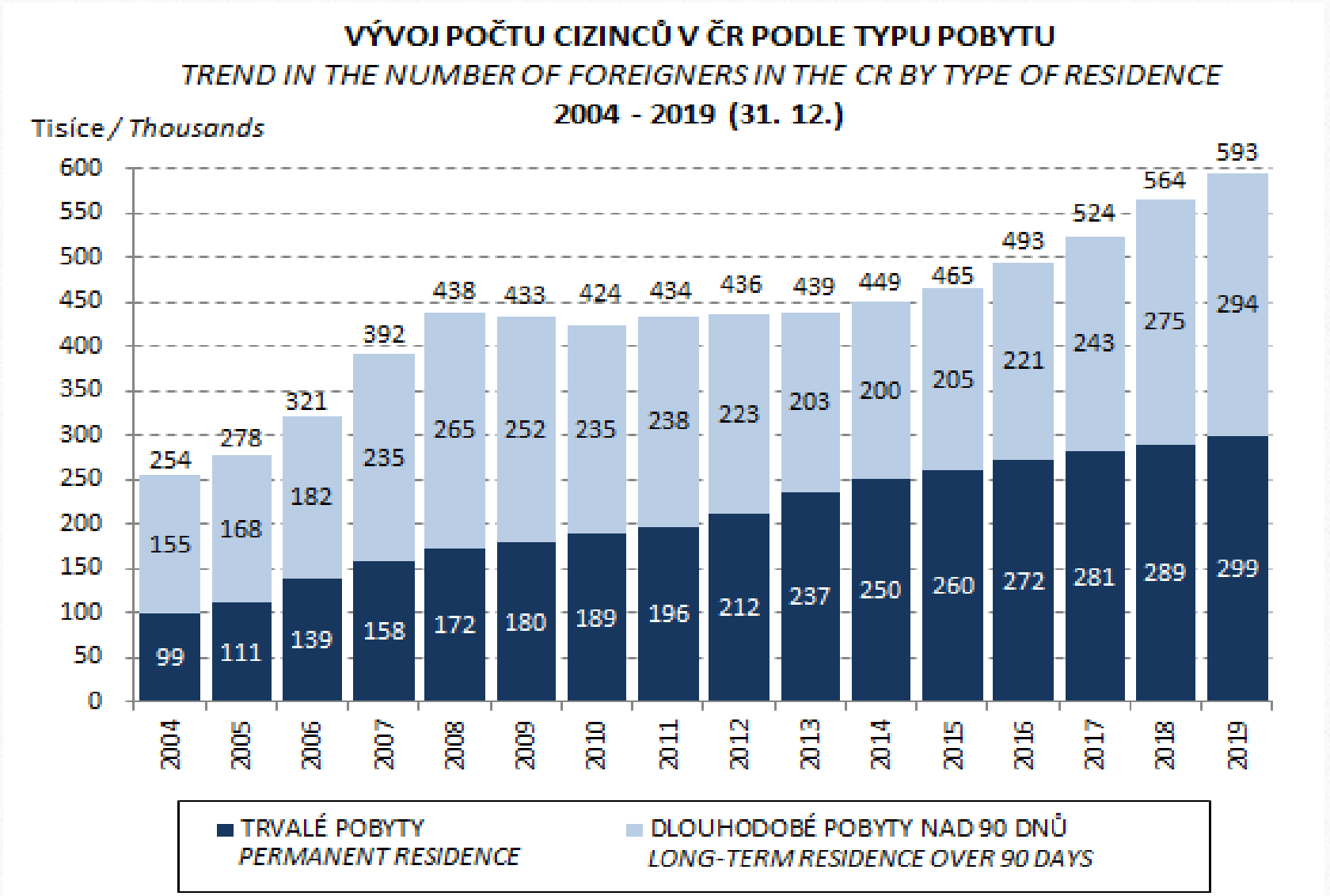

Zdroj: Český statistický úřad: cizinci typ pobytu

ŽIVĚ NAROZENÍ A ZEMŘELÍ CIZINCI 2008 - 2019

LIVE BIRTHS AND DEATHS OF FOREIGNERS

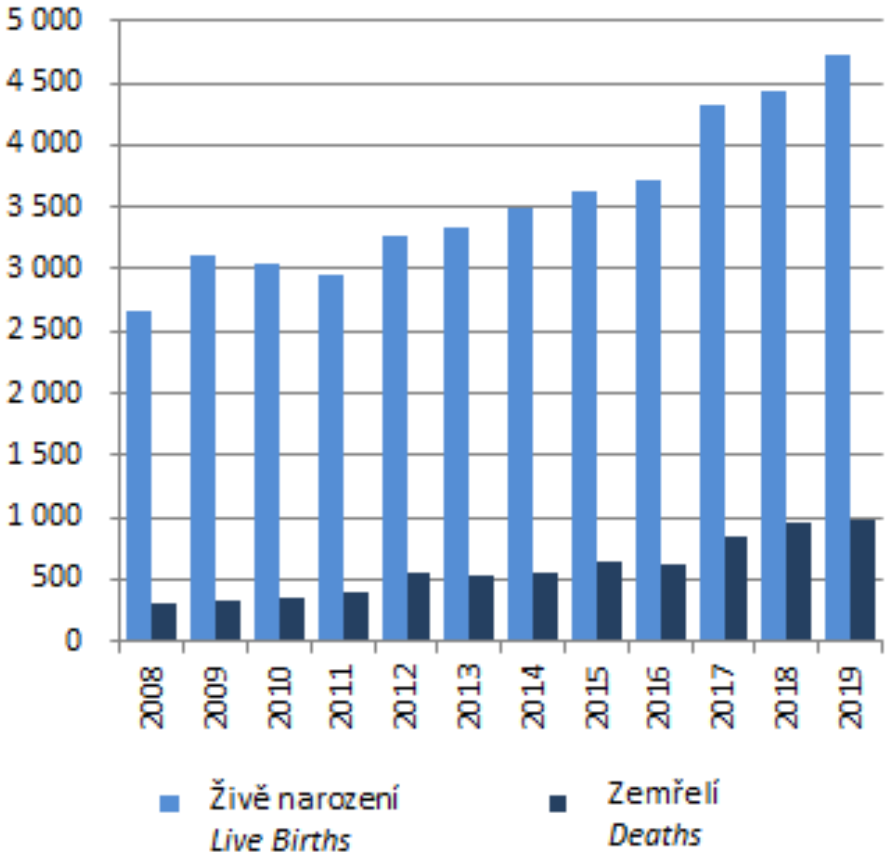

SŇATKY CIZINCŮ 2008 - 2019

MARRIAGES OF FOREIGNERS

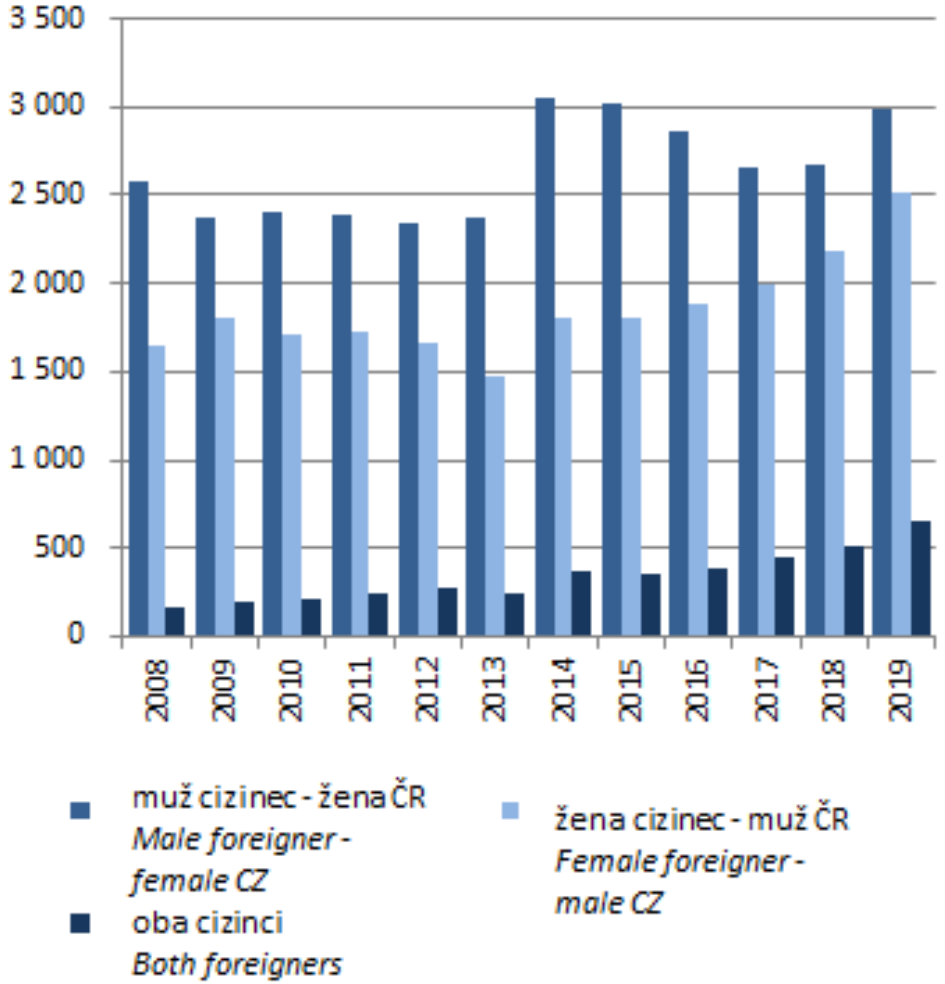

Zdroj: Český statistický úřad:Cizinci: Demografické události cizinců

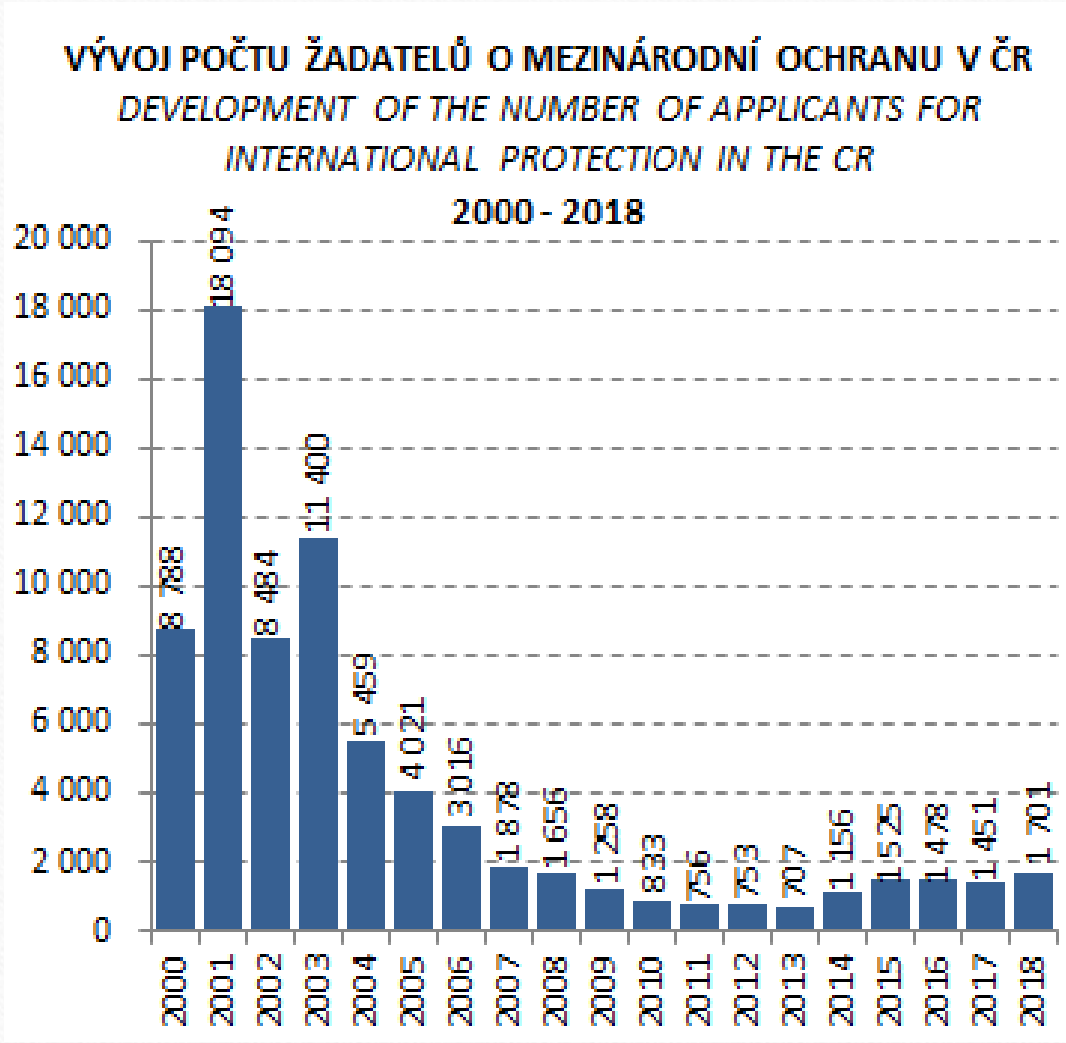

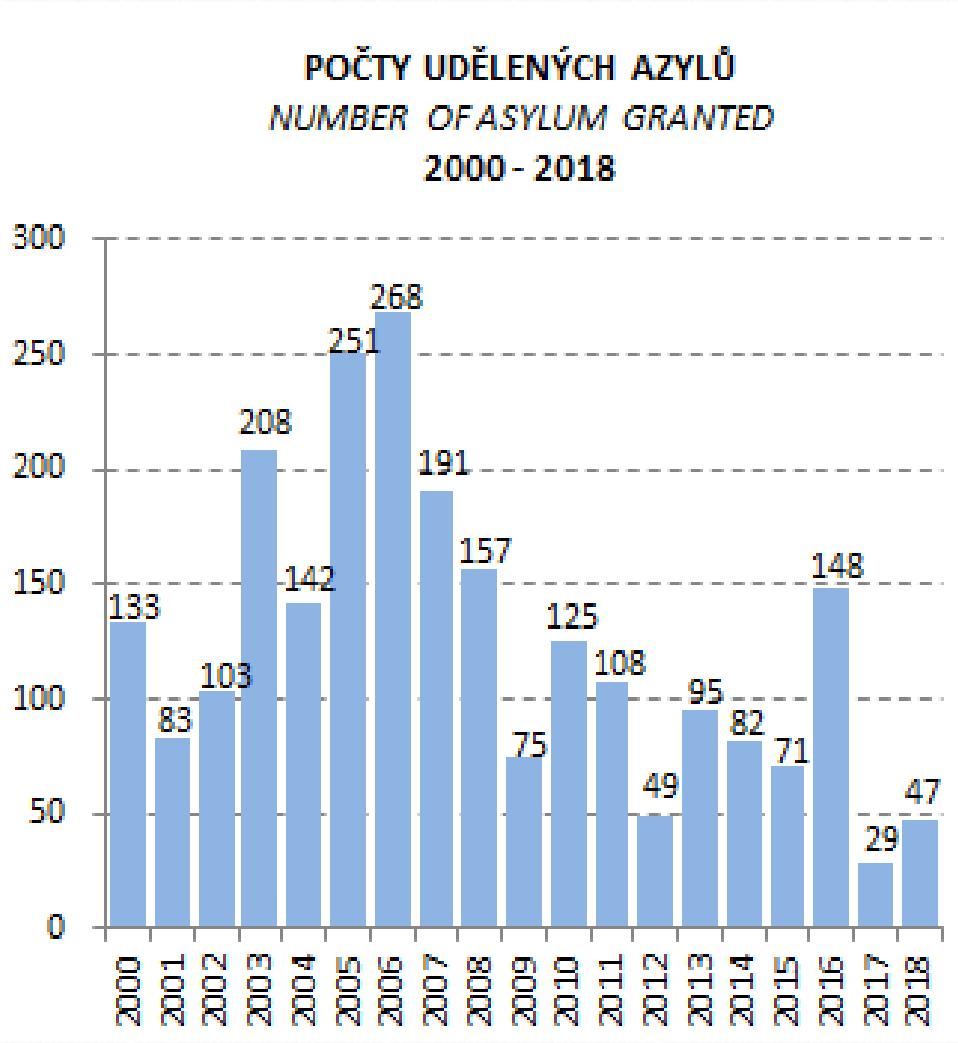

Zdroj: Český statistický úřad: Cizinci: Mezinárodní ochrana

Cizinci: vzdělávání

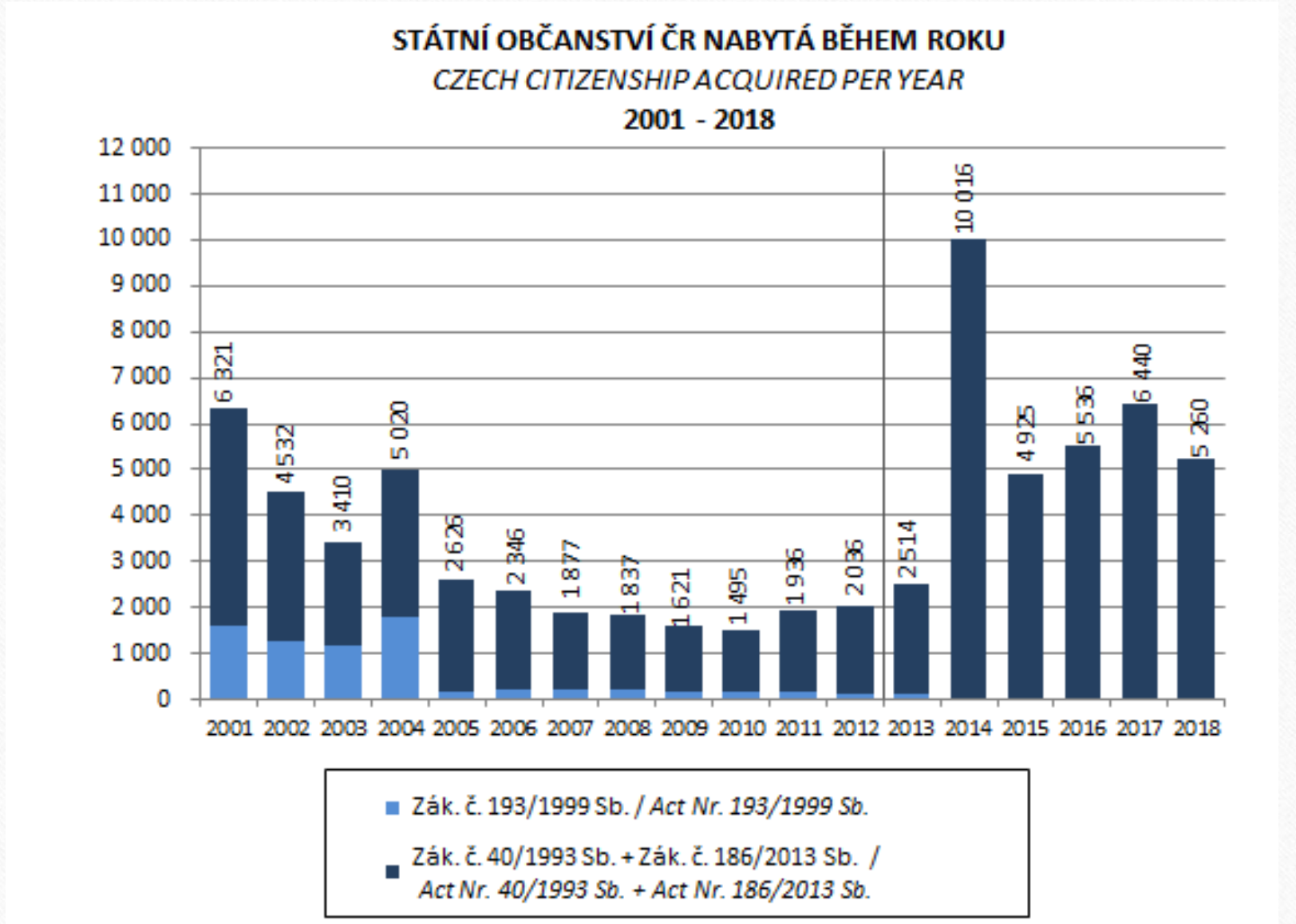

Český statistický úřad:Cizinci: Nabývání státního občanství ČR

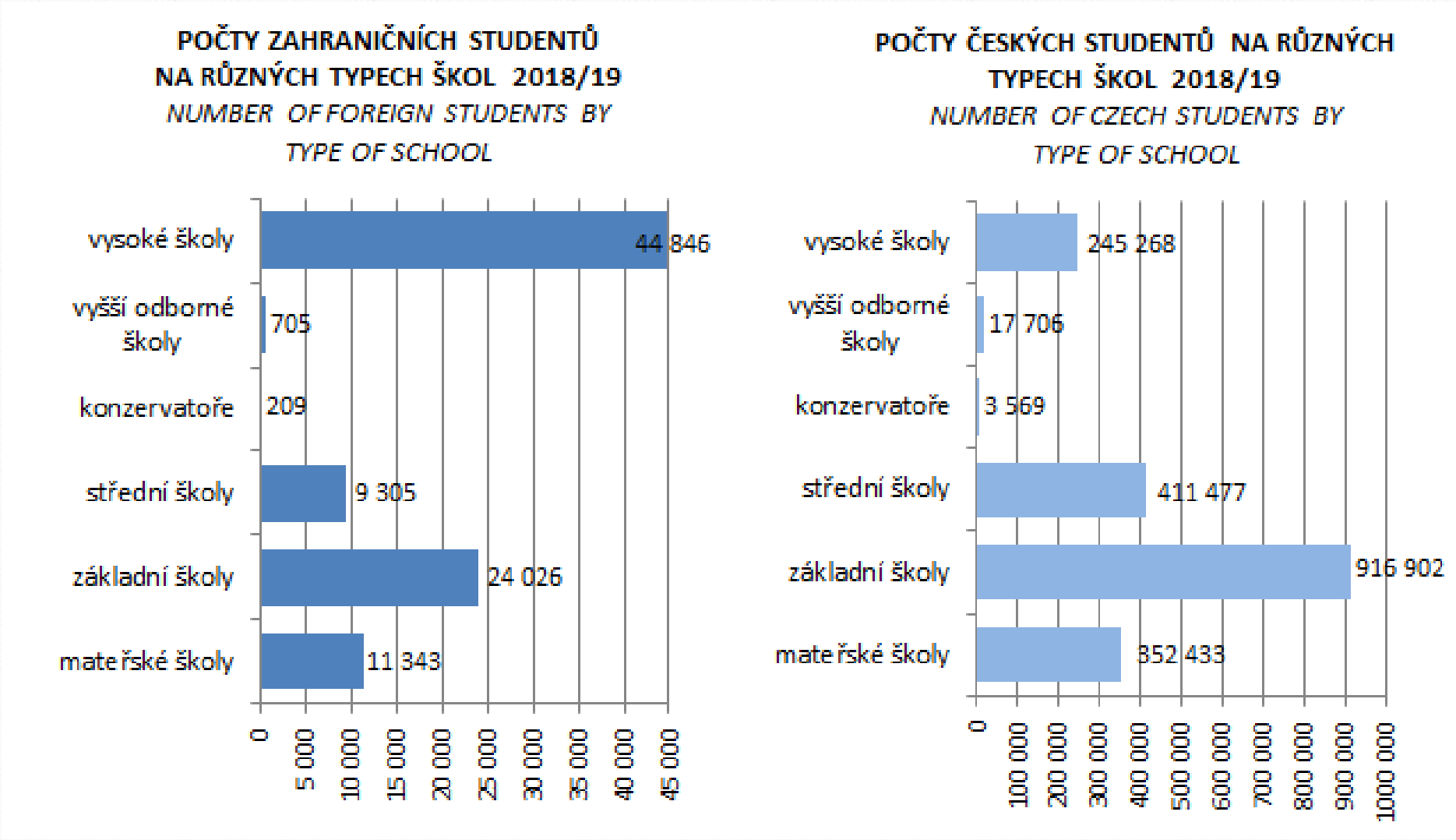

Zdroj: Český statistický úřad: Cizinci: Vzdělávání

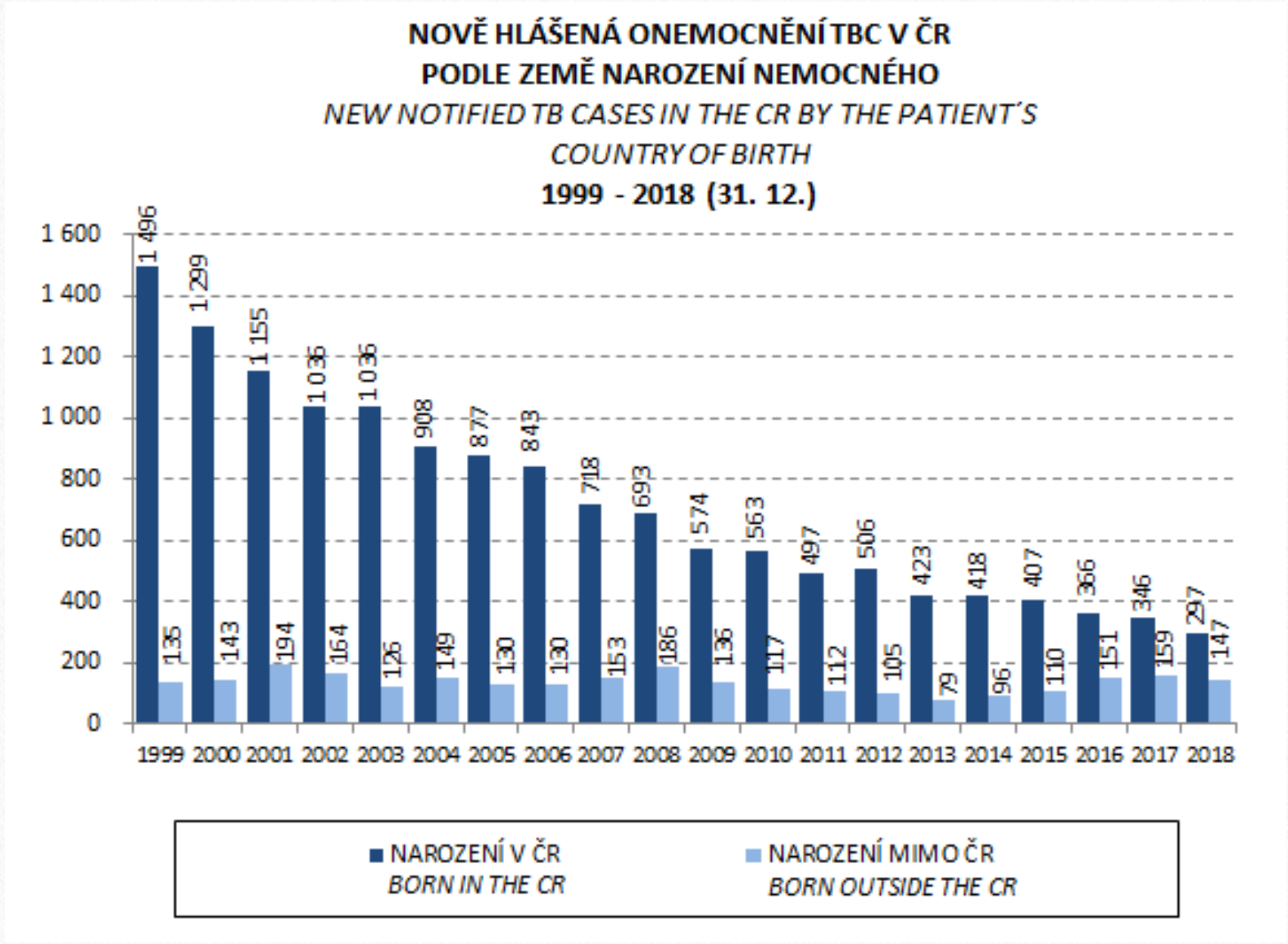

Český statistický úřad: Cizinci: Zdravotní péče

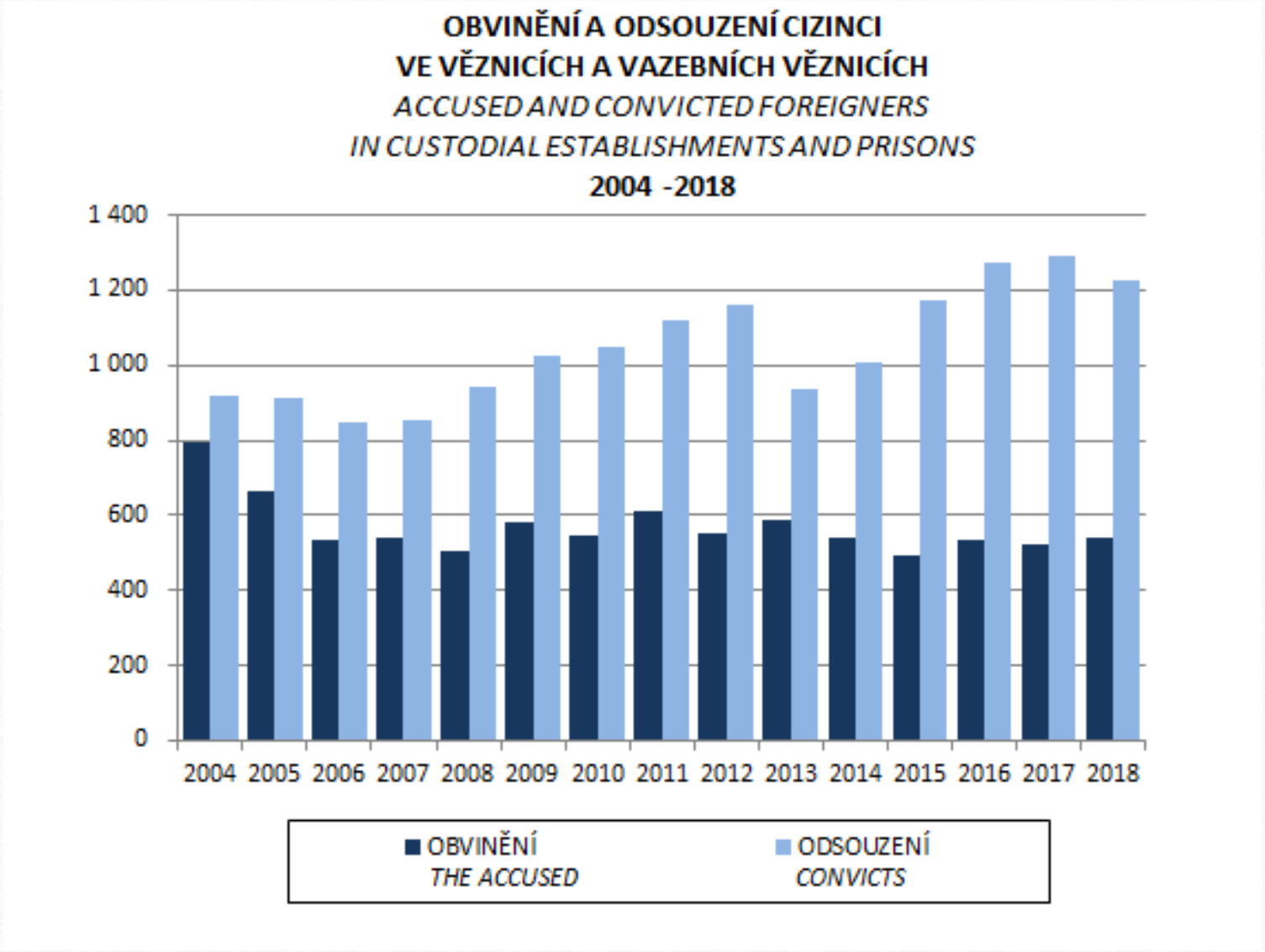

Český statistický úřad: Cizinci: Kriminalita

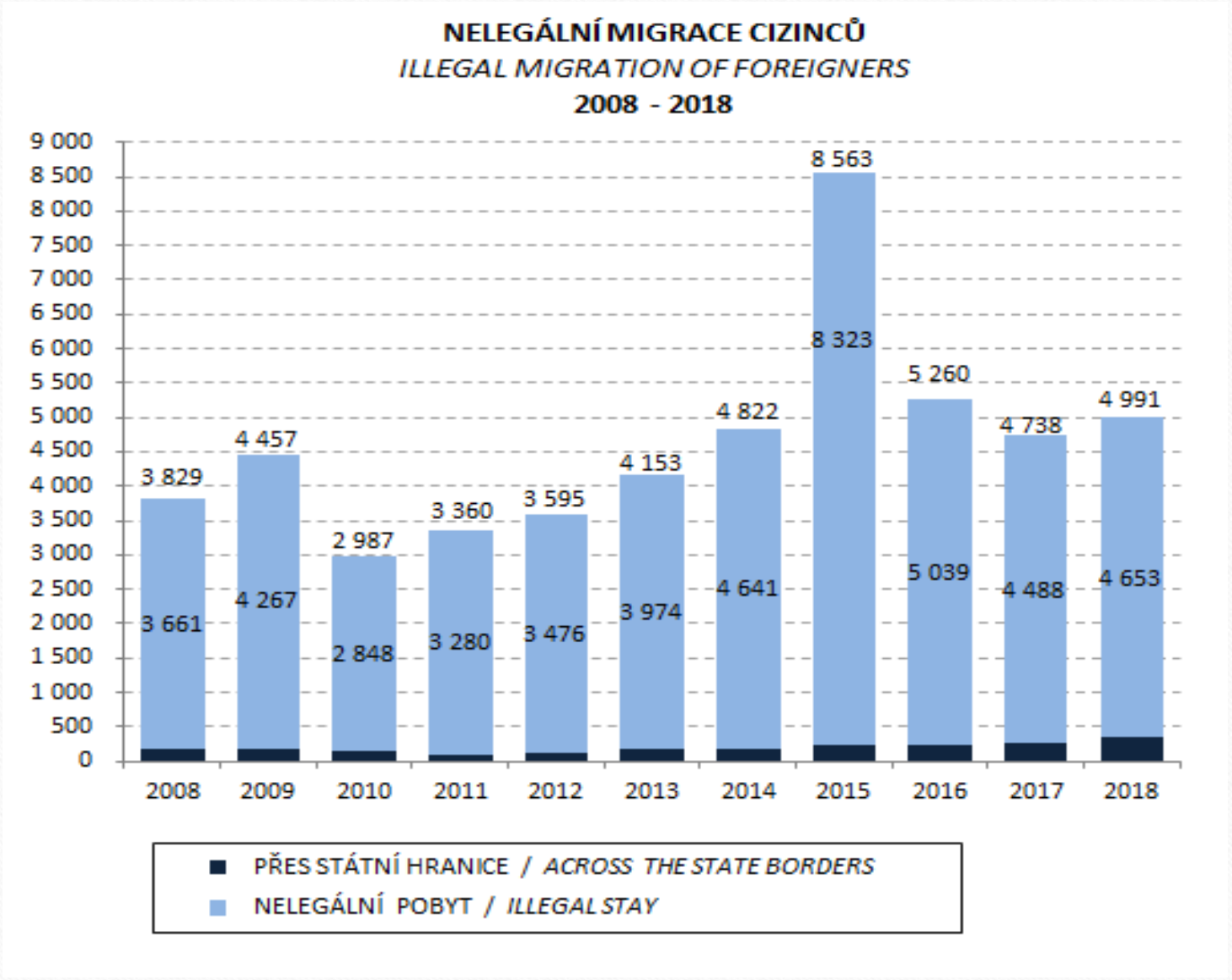

Český statistický úřad: Cizinci: Nelegální migrace

Uprchlická krize

Aktuální počty UNHCR
https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean

České stránky
https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html

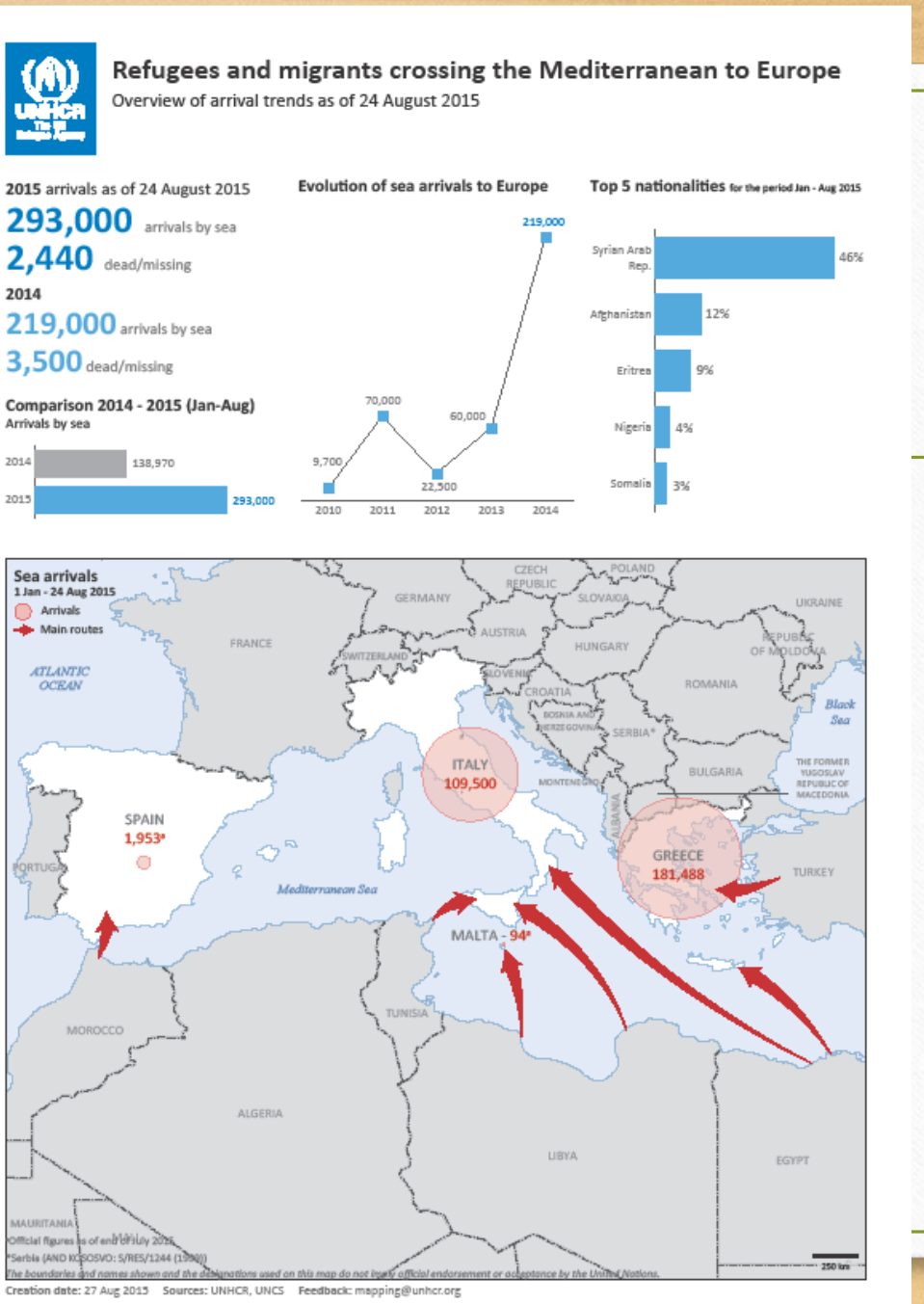

file:///D:/Users/133871/Downloads/eur_sea_arrivals_2015-08-24.pdf

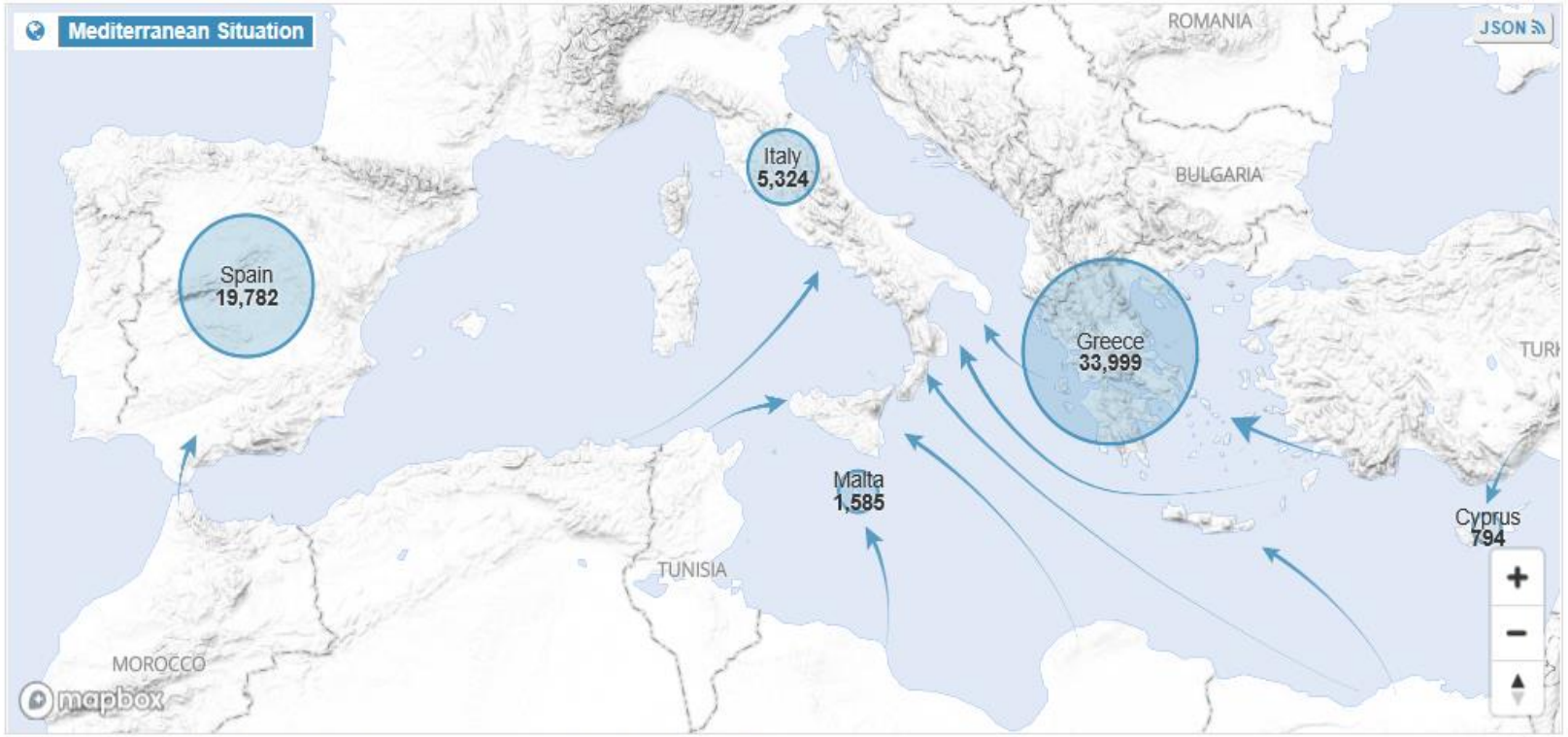

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations

Total arrivals

.CSV JSON

61,484

Last updated 02 Sep 2019

Sea arrivals in 2019

JSON

Includes refugees and migrants arriving by sea to Italy, Greece, Spain, Cyprus and Malta

49,690

Last updated 02 Sep 2019

Land arrivals in 2019

JSON

Includes refugees and migrants arriving by land to Greece and Spain.

11,794

Last updated 01 Sep 2019

Most common nationalities of Mediterranean sea and land arrivals from January 2019

.CSV JSON

NOTE: nationalities of arrivals to Spain are not yet available in 2019

Country of origin	Source	Data date	Population	
Afghanistan		31 Jul 2019	14.6%	6,045
Morocco		31 Jul 2019	12.4%	5,121
Others		31 Jul 2019	11.5%	4,762
Syrian Arab Rep.		31 Jul 2019	11.0%	4,556
Mali		31 Jul 2019	5.7%	2,341
Guinea		31 Jul 2019	5.6%	2,319
Côte d'Ivoire		31 Jul 2019	5.5%	2,251
Dem. Rep. of the Congo		31 Jul 2019	5.2%	2,158
Iraq		31 Jul 2019	4.8%	1,995
State of Palestine		31 Jul 2019	4.1%	1,705

.CSV JSON

Dead and missing in 2019 (estimate)

JSON

928

Last updated 06 Sep 2019

Previous years	Arrivals *	Dead and missing
2018	141,472	2,277
2017	185,139	3,139
2016	373,652	5,096
2015	1,032,408	3,771
2014	225,455	3,538

* Arrivals include sea arrivals to Italy, Cyprus and Malta and both sea and land arrivals to Greece and Spain

Demography of Mediterranean sea arrivals from January 2019

.CSV JSON

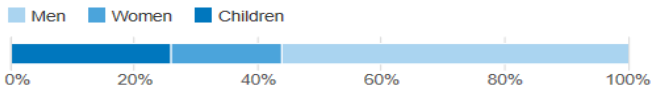

https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean

2020

- https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean

Legislativní rámec

- Zákon č. 68/1965 Sb., *o pobytu cizinců* na území ČSSR (platný do 30. 9. 1992, poté byl nahrazen zákonem č. 123/1992 Sb., *o pobytu cizinců na území ČSFR* s platností od 1. 10. 1992 až do 1. 1. 2000).

- Po rozpadu ČSFR byl zákon převzat do české Sbírky zákonů. Od 1. 1. 2000 byl původní zákon nahrazen Zákonem č. 326/1999 Sb., *o pobytu cizinců* (zákon byl upraven několika novelami, aby byla zajištěna kompatibilita legislativy ČR a EU, tč. Sb. Zákonů 224/2011).
- **Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů**

- **Vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců**

- 18. června 2019 - schválen vládní návrh novely zákona o pobytu cizinců
- Samotná azylová problematika se začala výrazně řešit v bývalém Československu až po roce 1989.

INFORMACE K NOVELE ZÁKONA O POBYTU CIZINCŮ

ZRYCHLENÉ UKONČOVÁNÍ POBYTŮ OPAKOVANĚ TRESTANÝCH CIZINCŮ

Nově bude možné rychleji ukončit pobyt cizincům, kteří na území České republiky páchají závažnou či opakovanou úmyslnou trestnou činnost.

Proč se toto opatření zavádí?

Cizinci, kteří se u nás dopustili závažné trestné činnosti nebo byli opakovaně odsouzeni za úmyslný trestný čin, představují bezpečnostní riziko. Novelou zákona dojde k ukončení pobytu za méně než 6 měsíců. Dosud tento proces trval i déle než dva roky.

Koho se bude zrychlené ukončení pobytu týkat?

Dotkne se cizinců, kteří byli na území České republiky odsouzeni za závažnou trestnou činnost nebo nejméně třikrát za spáchání úmyslného trestného činu.

Jak bude celý proces probíhat v praxi?

Ukončení pobytu se již nebude přezkoumávat v odvolacím správním řízení, ale cizinec bude moci napadnout rozhodnutí Ministerstva vnitra rovnou u správního soudu. Jednotlivé soudy budou muset rozhodnout do 90 dnů, zatímco dnes nemají na rozhodnutí stanovenu žádnou lhůtu.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY

INFORMACE K NOVELE ZÁKONA O POBYTU CIZINCŮ

POVINNÉ ADAPTAČNĚ-INTEGRAČNÍ KURZY PRO CIZINCE

Cílem kurzu je seznámit nově příchozí cizince s informacemi souvisejícími s jejich pobytem na území České republiky.

Komu je kurz určen?

Kurz je určen nově příchozím cizincům ze zemí mimo Evropskou unii, kteří přijeli do České republiky pracovat nebo za rodinou a plánují zde pobývat déle než 1 rok. Občanů států Evropské unie se netýkají.

Jak bude kurz probíhat?

Kurz bude trvat 8 hodin, během kterých se cizinci seznámí s právy a povinnostmi souvisejícími s jejich pobytem na území České republiky, se základními hodnotami České republiky, místními poměry a převládajícími kulturními zvyklostmi. Cizinec bude povinen kurz absolvovat do 1 roku od svého příjezdu. Se zavedením povinné účasti na kurzu se počítá od roku 2021, avšak pilotně již tento kurz úspěšně probíhá od roku 2012.

Kdo bude realizaci kurzů zajišťovat?

Kurzy budou organizovány regionálními Centry na podporu integrace cizinců.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY

Mezinárodní ochrana

- Problematiku mezinárodní ochrany upravuje zákon o azylu č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- Mezinárodní ochrana je udělena formou azylu či doplňkové ochrany.

Azyl

- „Azyl je ochranný pobyt, který stát poskytuje státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti v souvislosti s jejím pronásledováním zpravidla z důvodů politických (specifikace dle platné legislativy ČR).

- Azylant je cizinec, kterému byl udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.“

(MV ČR, Terminologický slovník)

Video detenční zařízení http://www.mvcr.cz/migrace/clanek/videa-videa.aspx

Zahájení správního řízení

- „je vázáno na prohlášení cizince, ze kterého je zřejmý úmysl požádat o udělení mezinárodní ochrany.

- Takové prohlášení lze učinit pouze na území ČR ***písemně*** nebo ***ústně do protokolu***.

Prohlášení je možno učinit:

- na hraničním přechodu,
- v přijímacím středisku,
- na odboru cizinecké a pohraniční policie za podmínky, že se cizinec dostavil dobrovolně,
- v zařízení pro zajištění cizinců,
- ve zdravotnickém zařízení v průběhu hospitalizace,
- ve vězení.

Cizinec má povinnost dostavit se *do 24 hodin od prohlášení do přijímacího střediska*, kde podá žádost o mezinárodní ochranu.

Výjimkou jsou pouze situace, kdy se z objektivních důvodů dostavit nemůže (hospitalizace, vězení) – pracovník MV ČR sepíše žádost o mezinárodní ochranu

(MV ČR, Průběh správního řízení o udělení mezinárodní ochrany, 2008)

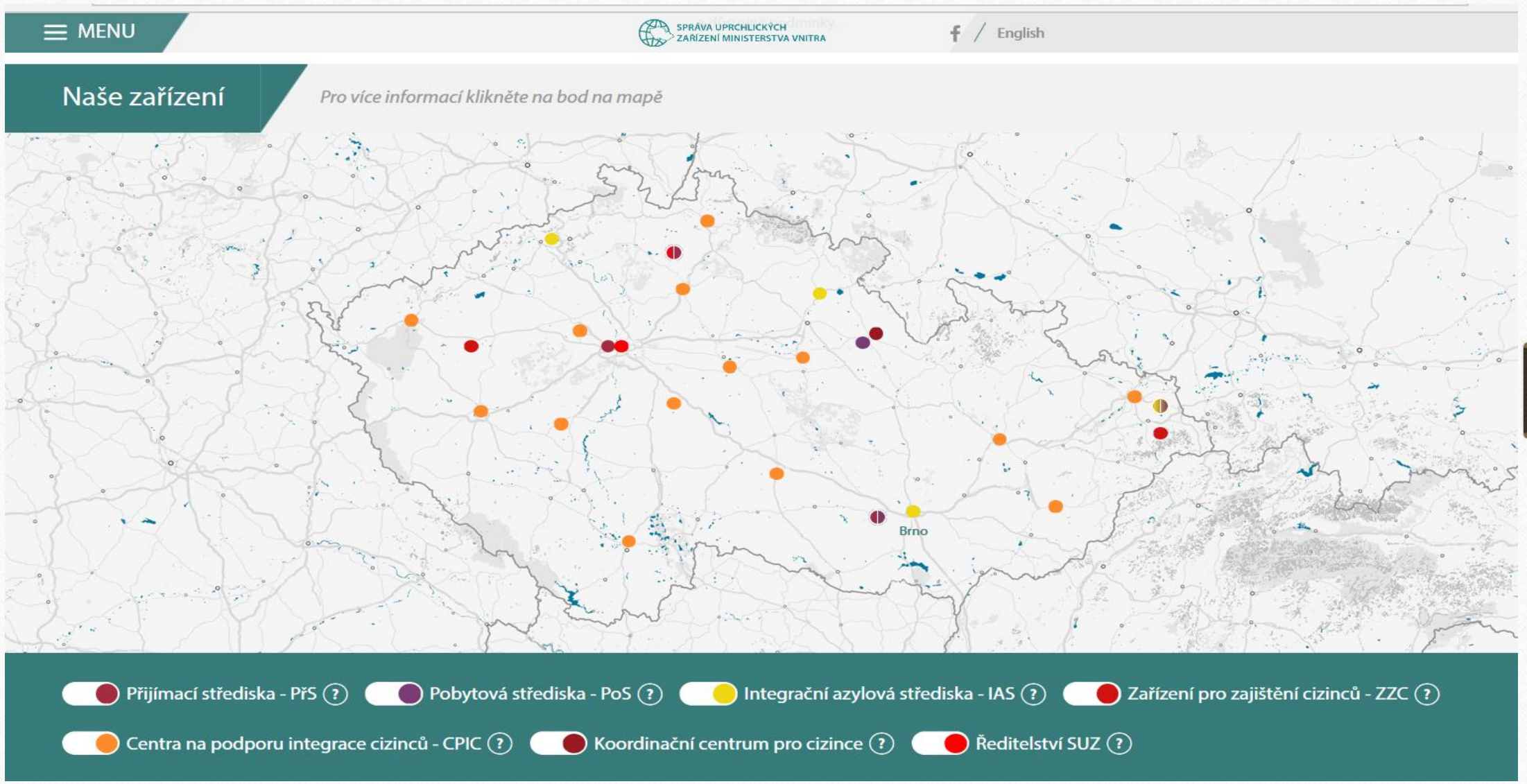
MENU
SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MINISTERSTVA VNITRA
English
Naše zařízení
Pro více informací klikněte na bod na mapě
Brno
Přijímací střediska - PřS
Pobytová střediska - PoS
Integrační azylová střediska - IAS
Zařízení pro zajištění cizinců - ZZC
Centra na podporu integrace cizinců - CPIC
Koordinační centrum pro cizince
Ředitelství SUZ

Správa uprchlických zařízení

- Zabezpečuje provoz jednotlivých azylových zařízení a zařízení pro zajištění cizinců, která byla zřízena v roce 1996.

Zařízení SUZ- azylová zařízení

- **přijímací střediska**
- **pobytová střediska**
- **integrační azylová střediska**

Přijímací střediska

- prvotní ubytování nově příchozích žadatelů o mezinárodní ochranu (udělení mezinárodní ochrany může být formou azylu nebo doplňkové ochrany),
- saturace všech základních potřeb až do ukončení vstupní procedury,
- karanténní důvod uzavřeného typu,
- zařízení nelze volně opustit.

Vstupní procedura:

- je povinná,
- identifikace totožnosti prováděnou cizineckou policií,
- zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany správním orgánem,
- komplexní zdravotní prohlídka,
- vstupní pohovor a sociální šetření.
- K dispozici jsou žadatelům o mezinárodní ochranu služby sociální, psychologické, právní, zdravotní, volnočasové aj. dle potřeb.

- tranzitní prostor mezinárodní letiště V. Havla Praha - Ruzyně a Zastávka

Pobytové středisko

- žadatelé, kteří mají vstupní procedury v přijím. stř. ukončené a čekají na konečné rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany.
- pozornost věnována ohroženým skupinám - nezletilí žadatelé bez doprovodu, samotné ženy s dětmi, senioři, fyzicky, psychicky či sociálně handicapované osoby a oběti fyzického nebo psychického násilí.
- otevřená zařízení
- strava je žadatelům zajištěna dvěma způsoby
- Kostelec nad Orlicí, Havířov, Zastávka

Integrační azylová zařízení

- osoby, kt. byla přiznána mezinárodní ochrana, vstoupily do Státního integračního programu a požádali o dočasné ubytování (na základě smlouvy a hradí si je klient sám, nejvíce 18 měsíců);
- osvojení českého jazyka, získání samostatného bydlení a zaměstnání, ubytování je zpoplatněno.
- Osoby s přiznanou mezinárodní ochranou mají stejná práva a povinnosti v oblasti uplatnění se na trhu práce a ve zdravotně – sociální oblasti, jako i občané ČR.
- Jaroměř, Předlice, Havířov, Brno

Zařízení pro zajištění cizinců

- slouží primárně k zajištění cizinců, kt. bylo vydáno pracovníky cizinecké policie rozhodnutí o správním vyhoštění a o zajištění. Klientelu tvoří osoby, které se pobytem na území ČR dostaly do rozporu se zákony ČR
- ztotožněním klienta (často jsou bez platných dokladů)
- zajištěny mohou být jen osoby ve věku nad 15 let
- ostrahu zajišťuje Policie ČR, vnitřní smluvní bezpečnostní agentura.
- Bělá pod Bezdězem, Vyšní Lhoty, Balková

(SUZ MV ČR, Správa uprchlických zařízení MV ČR, 2019)

Poskytování zdravotní péče

- „Žadatelům o mezinárodní ochranu je zdravotní péče poskytována v rozsahu veřejného zdravotního pojištění. Pojištěni jsou u Všeobecné zdravotní pojišťovny a plátcem pojistného je stát.“
- „Azylanti“ jsou pojištěni v rozsahu veřejného zdravotního pojištění a mají možnost výběru zdravotní pojišťovny za stejných podmínek jako občané České republiky.
- Cizincům umístěným v ZZC je poskytována nezbytná a neodkladná zdravotní péče, náklady za zdravotní péči hradí SUZ z vlastního rozpočtu.“

SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MV

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY

INFORMACE
KARANTÉNNÍ OPATŘENÍ

V souvislosti s výskytem onemocnění COVID-19 na území České republiky a ve světě je vydáno mimořádné opatření odboru zdravotnického zabezpečení ministerstva vnitra. Na základě tohoto opatření jsou cizinci, kteří žádají o udělení mezinárodní ochrany, povinni dostavit se do přijímacího střediska[1] v Bělé – Jezové, kde je možné o udělení mezinárodní ochrany požádat.

Cizinec po podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany v přijímacím středisku Bělá – Jezová bude povinen strpět karanténní opatření, které mu bude nařízeno, tj. bude povinen setrvat v karanténním objektu v příjímacím středisku. Karanténa bude ukončena po provedení RT – PCR testu s negativním výsledkem. Test bude proveden zpravidla do 5. dne pobytu v přijímacím středisku.

Přijímací středisko Zastávka u Brna je do odvolání uzavřeno pro podávání žádostí o udělení mezinárodní ochrany s výjimkou žádostí opakovaných a dalších opakovaných[2].

Adresa přijímacího střediska Bělá – Jezová je Bělá – Jezová, Jezová 1501, 294 21 Bělá pod Bezdězem.
Telefon 00420 326 711 216.

http://www.suz.cz/informace-pro-zadatele-o-udeleni-mezinarodni-ochrany/

Cizinci / trvalý pobyt

http://cestina-pro-cizince.cz/index.php?hl=cs_CZ

- **Od 1. ledna 2009** musí cizinec prokázat znalost českého jazyka, aby **mohl získat povolení k trvalému pobytu na území ČR**.

- Povinnost se nevztahuje na občany Evropské unie, Norska, Islandu, Lichtenštejnska, Švýcarska a na jejich rodinné příslušníky.

4 možnosti, jak být zdravotně pojištěn v České republice

1. **Veřejné zdravotní pojištění u české zdravotní pojišťovny** (zaměstnanci, osoby s trvalým pobytem v ČR, azylanté apod.). Zdravotnické zařízení vykazuje péči dané zdravotní pojišťovně, a ta ji uhradí.
2. **Veřejné zdravotní pojištění od jiné zdravotní pojišťovny v EU** (osoby s trvalým pobytem v jiném státě EU dočasně žijící v ČR, resp. cestující přes ČR). Zdravotnické zařízení prostřednictvím Centra mezistátních úhrad vykáže péči zahraniční zdravotní pojišťovně, a ta ji uhradí.
3. **Mezistátní smlouvy o zdravotním pojištění** pro občany třetích zemí. Zdravotnické zařízení vykáže péči Ministerstvu zdravotnictví, které jej uhradí.
4. **Komerční zdravotní pojištění nebo cestovní pojištění**. Cizinci ze zemí mimo EU, projíždějící nebo při dočasném pobytu v ČR by měli mít komerční cestovní pojištění. Cizinci žijící v ČR bez trvalého pobytu musí mít komerční zdravotní pojištění. Zdravotnické zařízení vykáže péči příslušné komerční pojišťovně, a ta ji uhradí.

https://www.mesec.cz/clanky/zdravotni-pojisteni-cizincu-kdo-komercni-a-kdo-ziska-verejne/

Historický kontext

- 50 léta obor multikulturní ošetřovatelství
- 60 léta kulturně specifická péče= péče „šitá na míru“ uzpůsobená potřebám dané kultury
- 80 léta pojem transkulturní ošetřovatelství
- 1974 Společnost pro transkulturní ošetřovatelství „Mnoho kultur- jeden svět“
- 1989 certifikace sester

Multi/transkulturní historický kontext v ČR

- 1989 - otevření hranic ČSSR
- Migrace obyvatelstva
- Eurointegrace
- Integrace cizinců nejen z třetích zemích

Etnické klima - postoje a představy české společnosti o soužití s etnickými komunitami (Gabal, I. 1999, sociolog)

- odmítavé stanovisko k cizincům (xenofobie, nárůst kriminality…)
- diferencovaný postoj k národnosti a rase (preference Slováci, Němci, Francouzi…& Rusi, Ukrajinci, Asiati, Araby a Romové)
- asimilace

Východiska transkulturního aspektu ve zdravotnictví

- Deklarace lidských práv a svobod
- Mezinárodní a Evropské úmluvy (OSN, EU, WHO…)
- Zákony dané země
- Etické principy a kodexy
- Práva P/K
- Holistické pojetí

Evropská porada SZO o právech pacientů (Amsterdam, 28.-30.3.1994) dokument Principy práv pacientů v Evropě: Všeobecný rámec

- o.i. na několika místech zdůrazněno- při poskytování zdravotnické péče *musíme respektovat kulturu pacienta.*
- …*Každý má právo*, aby byly respektovány jeho morální a kulturní hodnoty, náboženské a filozofické přesvědčení
- …*Informace* se musí pacientovi podávat způsobem vhodným pro jeho možnost pochopit ji, je nutné omezit na minimum technickou terminologii. Když pacient neovládá jazyk, v němž se s ním komunikuje, je třeba zajistit vhodnou interpretaci (překlad)
- …Pacienti mají právo, aby se s nimi zacházelo *důstojně* ve vztahu k jejich diagnóze, léčbě a ošetření, a to při respektování jejich kultury a žebříčku hodnot.

Biologické odlišnosti
Pohlaví
postavení a role ženy/muže, obřízka
násilí, koncept těhotenství
porodu, antikoncepce
Příslušnost
původ
národnost
smíšené manželství
Okolnosti pobytu
Statut pobytu
+ očekávaní, plány
integrace, asimilace, repatriace
zkušenosti s rasizmem,
diskriminací
Mezinárodní síť
(+komunikační formy,
dohody, úmluvy,
legislativa)
Styky se zemí původu
Čas
Sociální síť
Vliv výchovy a prostředí
rodina, návštěvní praktiky
manželství (mono, poly, matr., patr.)
Okolí - bydlení, podmínky, sousedé, lokalita
Co brát
v úvahu?
Bolest
projevy
zkušenosti
role rodiny
Zaměstnání
Vzdělání
+ původní, nové, perspektiva, uznání
další vzdělávání
ekonomická situace
Výživa
zvyklosti, tabu
nábož. vliv
pravidla půstu
Komunikace
jazyk, dorozumění, gramotnost
non/verbální
Zdraví - Nemoc
Ošetř./zdrav. péče
vnímaní nemoci - popis, příčiny, projevy, th, prog.
vztah a využívání alternativní medicíny
zkušenosti se zdrav. systémem
náboženské léčebné praktiky
kdo rozhoduje v procesu nemoci
(P/K, rodina, sociální síť)
Náboženství
Víra
příslušnost
praktiky, rituály, tabu
vliv na každodenní život a činnosti
vliv na etapy života
(výživa, nemoc, umírání a smrt)
religiózní předměty
kontakt s nábož. vůdci

Komunikace v transkulturním pojetí

- v cizím prostředí jsme vnímavější na řadu podnětu!!! – nonverbální K.
- ve stresu je komunikace obtížnější – mateřský jazyk
- Bariéry v komunikaci
  - jazykové rozdíly, možné předsudky a stereotypy na obou stranách
  - nedostatečná osobní zkušenost ZP s cizí kulturou
  - hodnotová orientace, vnímání zdraví a nemoci
  - způsob vyjadřování se a prezentace potíži
  - obtížné zhodnocení P/K bolesti, strachu, dyskomfortu, únavy …
  - nedostatečná schopnost ZP ovlivnit P/K v komunikaci (uklidnění…)
- Čas - vyhnout se „záležitost vybavit co nejrychleji“

Komunikace v transkulturním pojetí

- ✓ v jakém jazyce P/K komunikuje
- ✓ představit se P/K a objasnit naši pozici
- ✓ domluvit se s P/K na způsobu oslovování – zápis do dokumentace + objasnění skladby jména, užívání titulu
  - Tvorba jména, užívání titulů?
  - Množství zdvořilostních frází na začátku komunikace? Rituály a konvence, které kom. doprovázejí?
  - S kým hovořit?
  - Smí se říkat pravda?
  - Jaký význam má v dané kultuře nonverbální komunikace?
- ✓ služby tlumočníka, nebo člena rodiny, který bude překládat
- ✓ alternativní způsob K. – slovník, tužka a papír, demonstrace, gesta, piktogramy,
  komunikační pas, překladač (translator přes internet, hlasový překladač např. Langie atp)
  internet MZ ČR komunikační karty https://www.mzcr.cz/komunikacni-karty-pro-pacienty-cizince-a-zdravotniky/
  aplikace REBO http://rebo.rebomedic.cz/translation

Doporučení pro K. s cizincem

- mluvit pomalu, srozumitelně, výstižně (jednoduché věty)
- přiměřený tón hlasu - nezvyšovat hlas
- vnímat nonverbální projevy P/K
- pokud není jasné, co chtěl cizinec říct, nechat prostor na vyjádření
- uplatňovat zásady th. komunikace (empatie, aktivní naslouchání, zájem, snaha pochopit P/K problém)
- upozornit cizince na shody a rozdíly v jeho a ve vašem stanovisku k problému, diskuse a vyjasnění problému, kompromis na obou stranách s ohledem na dodržování Th režimu
- nepoužívat – zdravotnický slang, odbornou terminologii
- poskytovat písemné informace - datum pro cizince 1. 12. 2020 a ne 1. prosince
- **zpětná vazba**
- častý kontakt s příslušníky jedné a téže skupiny - vhodné naučit se v jejich jazyce pozdrav + mít k dispozici základní fráze

- Pokud pacient prohlásí, že rozumí informacím, které mu podává ošetřující lékař, nebo jiný pověřený zdravotnický pracovník, ač jde o cizince, případně že rozumí i písemným dokumentům, které podepisuje, je třeba tuto skutečnost *uvést do jeho zdravotnické dokumentace a byť jde o cizince, není nutno zajišťovat služby* tlumočníka.

- Pokud pacient prohlásí, že nerozumí informacím, které má podepsat, ani informacím, které jsou mu sdělovány, a žádá přítomnost tlumočníka a nejde o neodkladné zdravotní služby, *zajistí mu příslušný zdravotnický pracovník* přítomnost tlumočníka. Služby tlumočníka *nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění*, ani je nehradí poskytovatel a je povinností pacienta, který si tyto služby objednal, dohodnout se s příslušným tlumočníkem na jejich úhradě a tyto služby hradit.

- Pokud pacient prohlásí, že si přeje, aby rozhovor i písemný text tlumočila jiná osoba, která není tlumočníkem, ale rozumí jak jazyku pacienta, tak českému jazyku, je třeba tuto skutečnost zaznamenat do zdravotnické dokumentace a tlumočení řeči i psaného textu může provést tato pacientem určená osoba, byť není tlumočníkem.

http://www.zdravotnicke-pravo.cz/0018-doporuceni-nekterych-ustanoveni-ktera-by-mela-byt-zahrnuta-do-vnitrniho-radu-luzkoveho-zdravotnickeho-zarizeni